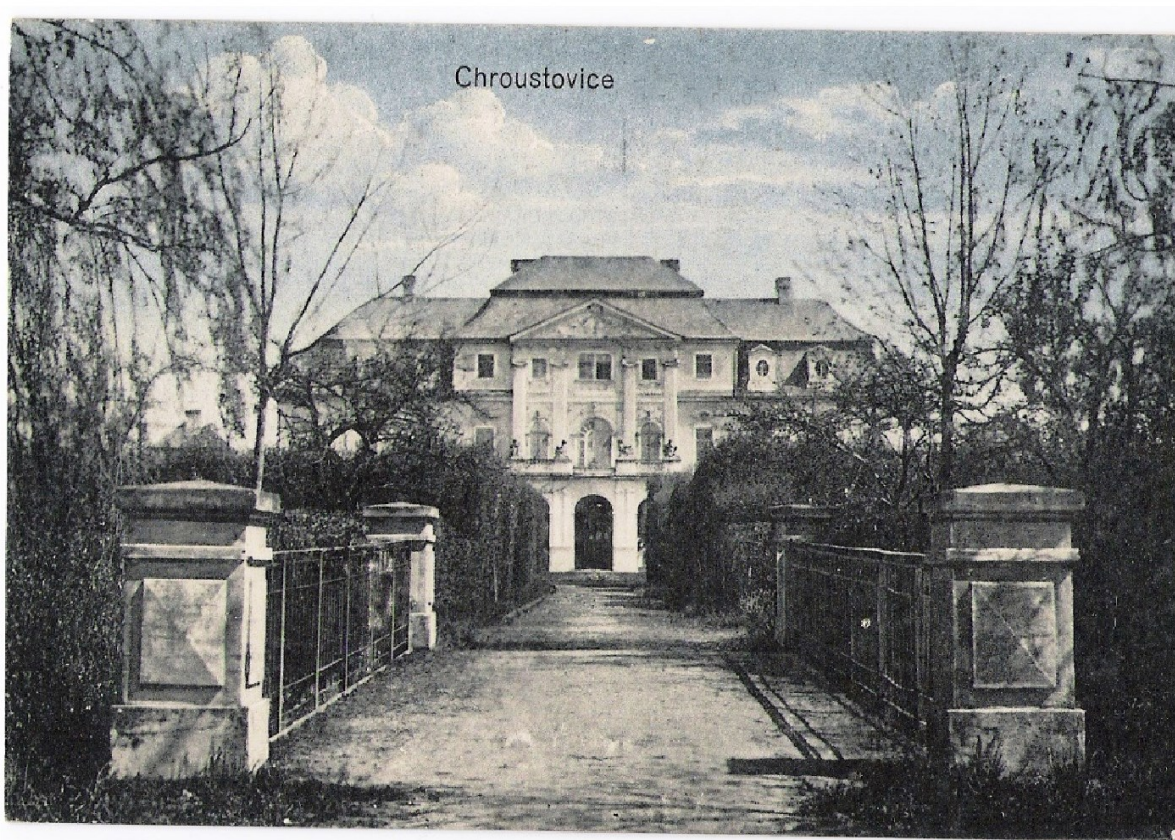

**ODBORNÉ UČILIŠTĚ
CHROUSTOVICE, ZÁMEK 1**

<http://www.chroustovice.cz>; e-mail: uciliste@chroustovice.cz; tel: 469 674 141

PREVENTIVNÍ PROGRAM (PP)

PREVENTIVNÍ PROGRAM Odborného učiliště Chroustovice

školní rok 2024/2025

Zpracoval:

Mgr. Mrázek Aleš (ŠMP) ve spolupráci s kolegy školního poradenského pracoviště (ŠPP)

OBSAH

1. ÚVOD

2. CHARAKTERISTIKA ODBORNÉHO UČILIŠTĚ CHROUSTOVICE (dále OU)

3. ZMAPOVÁNÍ SITUACE, VSTUPNÍ INFORMACE A JEJICH ZDROJE

4. Z REALIZACE PP MINULÉHO ŠKOLNÍHO ROKU

5. CÍLE PP

6. EVALUACE A DOKUMENTACE

7. ÚKOLY VYPLÝVAJÍCÍ Z PP PRO ŠMP

8. KRIZOVÝ PLÁN OU (ŠKOLA, DOMOV MLÁDEŽE)

9. PROGRAM OU PROTI ŠIKANĚ A KYBERŠIKANĚ

PŘÍLOHY:

10. STÁVAJÍCÍ PLATNÉ DOKUMENTY VZTAHUJÍCÍ SE K PREVENCI RIZIKOVÝCH PROJEVŮ CHOVÁNÍ

11. KONTAKTY NA SPOLUPRACUJÍCÍ SUBJEKTY V OBLASTI PREVENCE V NEJBLIŽŠÍM OKOLÍ

12. JAK UCHOVÁVAT DŮKAZY KYBERŠIKANY

13. ŽÁKOVSKÉ DESATERO

Použité zkratky:

OU – Odborné učiliště Chroustovice

SPJ – sociopatologické jevy

PP- preventivní program

RCH- rizikové chování

TU – třídní učitel

ŠMP – školní metodik prevence

VP – výchovný poradce

ŠPP - školní poradenské pracoviště

DM-domov mládeže

1. ÚVOD

Odborné učiliště Chroustovice (OU) realizuje Preventivní program (PP), který je nedílnou součástí strategie organizace zejména v oblasti postupu proti nežádoucím rizikovým projevům chování a jejich prevenci. OU provozuje činnost střední školy a domova mládeže. Tento PP proto upravuje a v případě potřeby, specifikuje postupy v obou těchto organizačních složkách. PP je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce s žáky, zapojení co nejširšího pedagogického sboru školy i na spolupráci se zákonnými zástupci žáků školy.

Preventivní program:

Základní nástroj prevence v resortu školství, mládeže a tělovýchovy, který je komplexním systémovým prvkem v realizaci preventivních aktivit ve školách i školských zařízeních pro výchovu mimo vyučování. Jedná se o konkrétní dokument školy, jehož cílem je vytvořit pozitivní sociální klima, tj. prostředí vzájemné komunikace mezi žáky a učiteli, vychovateli, nabídnout dětem seberealizaci ve volnočasových aktivitách, podnítit jejich zájem o práci školy. Důležité je formování postojů a vytváření pozitivního sociálního prostředí a vazeb. Posilování komunikačních dovedností, schopností vytvářet přátelské vazby, asertivních dovedností, zlepšení sebeovládání, učení se nenásilnému zvládání konfliktů, zvládání úzkosti a stresu.

Nedílnou součástí tohoto programu je **Krizový plán OU**, který definuje postupy a chování zúčastněných osob při vzniku krizových situací v organizaci. Vzhledem k nutnosti reagovat na určité krizové situace, jinak v rámci školy a jinak na DM, jsou obsahem této kapitoly dva samostatné krizové plány. Krizový plán OU je závazný a je nutno se těmito postupy řídit a dodržovat je.

2. CHARAKTERISTIKA OU CHROUSTOVICE

Základní údaje:

Název a adresa:

Odborné učiliště Chroustovice, Zámek 1

Zámek čp. 1, 538 63 Chroustovice

Provozované hlavní činnosti: střední škola, domov mládeže, školní jídelna

Jméno a příjmení ředitele: **Ing. Bc. Jaroslav Bálek**

Telefon: **469 674 141, 603 100 053**

E-mail: uciliste@chroustovice.cz

Web: www.chroustovice.cz

Jméno a příjmení školního metodika prevence: **Mgr. Aleš Mrázek**

Telefon: **469 674 447**

E-mail: amrazek@chroustovice.cz

3. ZMAPOVÁNÍ SITUACE, VSTUPNÍ INFORMACE A JEJICH ZDROJE

Školu začalo navštěvovat v tomto školním roce 142 nových žáků prvních ročníků. Jsou to žáci všech typů základních škol (včetně vycházejících ze 7. a 8. ročníků), neúspěšní absolventi dalších typů středních škol a žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. Jsou vzděláváni v sedmnácti učebních oborech. Ve spolupráci s Českou asociací školních metodiků prevence realizujeme plošná on-line dotazníková šetření zaměřená na rizikové oblasti chování našich žáků (Identifikace rizikových oblastí u dospívajících, Klima školní třídy-plošně u všech žáků 1. ročníků).

Z údajů školní matriky:

Ve školním roce 2024/2025 do školy nastoupilo 327 žáků. V domově mládeže bylo na začátku školního roku přihlášeno k ubytování 182 žáků, a to v 8 výchovných skupinách. Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami byly zřízeny 3 výchovné skupiny podle § 16, odst. 9, zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

3.1 Monitoring současného stavu RCH v OU

Z hlediska SPJ řešených našim zařízením se potýkáme nejčastěji s porušováním zákazu kouření, záškoláctvím, vulgárním a agresivním chováním, zneužíváním návykových látek (THC) a nepovolenou konzumací alkoholu (zejména DM). Méně pak s krádežemi, okrajově i vandalismem a projevy šikany. Mapování situace probíhá cíleně prostřednictvím rozsáhlého on-line šetření (účast více jak 90% žáků školy) v oblastech **Škola a šikana** a **Identifikace rizikových oblastí u dospívajících**. Průběžně pak individuálně prostřednictvím TU v třídních kolektivech a vychovatelů ve výchovných skupinách (klima třídy/skupiny-SORAD, řešení aktuálních situací RCH, dotazník spokojenosti apod.).

3.2 Pedagogové

V rámci výuky i při dalších školních i mimoškolních aktivitách třídní učitelé a vychovatelé průběžně zjišťují informace z oblasti sociálně nežádoucích jevů v žakovských kolektivech – většina z nich vidí největší problém ve velkém množství kuřáků mezi žáky školy a v přetrvávajícím nevhodném chování žáků. Sem patří hlavně nízká motivace ke vzdělávání a s ní související pasivita žáků, pozdní omlouvání nepřítomnosti ve škole, v loňském školním roce často také používání mobilních telefonů při výuce, nezřídká i agresivní komunikace mezi žáky navzájem, v loňském školním roce často také k pracovníkům školy. Téma RCH a SPJ jsou i obsahem nově zpracovaného plánu třídnických hodin.

3.3 Vychovatelé

Vychovatelé v rámci své činnosti navazují na aktivity pedagogů, zpracovávají plán akcí, do kterého pravidelně zařazují i besedy s preventivním obsahem. Dále v rámci práce se skupinou pravidelně monitorují klima skupiny a při detekci potenciálního rizikového chování věc neprodleně řeší dle metodiky DM. V rámci práce se skupinou vychovatelé průběžně zjišťují informace z oblasti sociálně nežádoucích jevů v kolektivech, zpracovávají sociometrické šetření SORAD. Pořádají besedy, organizují zájmové kroužky v rámci volnočasových aktivit DM.

3.4 Rodiče

Každoročně jsou rodiče v úvodu školního roku (prezentace ŠMP s projekcí) podrobně seznamováni se situací RCH, strategií a cíli OU v rámci prevence SPJ, taktéž s potřebou jejich aktivního podílení se na realizaci těchto nejen preventivních záměrů. Následnou spoluprací, bohužel ne vždy efektivní, dochází k realizaci vzdělávacích i výchovných cílů, tolik potřebných pro optimalizaci školního klimatu (třídního kolektivu, výchovné skupiny).

3.5 Žáci

Zdrojem informací od žáků jsou dotazníky na klima školy zadávané žákům, zpětné vazby od rodičů, učitelů a vychovatelů. Důležitým zdrojem jsou také osobní konzultace a výstupy (ŠPP – Speciální pedagog, ŠMP a VP, sociální pedagog a sociální pedagog), následně i spolupráce nad rámec výuky s ostatními pedagogy, vychovateli, informace z porad, zprávy subjektů spolupracujících se školou, třídnických hodin, apod.

4. Z REALIZACE MPP MINULÉHO ŠKOLNÍHO ROKU

A) Vzdělávání žáků

- V rámci vzdělávání zařazena a odučena související témata RPCH, legislativy, finanční gramotnosti, zdravotní prevence (kurz první pomoci Kryjeme vám záda) v souladu s tematickým rozvržením učiva jednotlivých předmětů.
 - Informovanost (legislativní metodika) k opatřením upravujícím nejbližší okolí školy –aplikace vyhlášek městyse Chroustovice – spolupráce s Městskou policií Hrochův Týnec – vč. interaktivních besed s žáky.
 - Sociometrický průzkum (modul Škola a šikana a Identifikace rizikových oblastí u dospívajících). Online šetření se účastnilo 223 a 225 žáků školy.
 - V jednotlivých třídách proveden TU průzkum vzájemného vlivu a oblíbenosti žáků SORAD (důležité pro znalost klima a vztahů ve třídě) a pravidelně měsíčně vykazovány hodnoty absence – spolupráce s výchovným poradcem.
- **Nabídka školních i mimoškolních aktivit** – s cílem aktivizovat žáky k pravidelným sportovním a zájmovým činnostem. Intenzivní spolupráce se sportovním klubem SK Integra, z.s., který nabízí nejrozličnější způsoby aktivního využití v rámci pravidelných sportovních příprav (nabídka viz. webové stránky školy) s návazností na možnost reprezentovat oddíl/školou na tuzemských i

zahraničních sportovních akcích. Činnost doplněna i o vícedenní sportovní akce (soustředění s prvky nespécifické primární prevence a prožitkové pedagogiky).

Neopomenutelnou rolí zastává i DM s organizační strukturou volnočasové náplně, včetně nabídky zájmových kroužků. V rámci prevence RPCH, osvěty a vzdělávání byly ve výchovných skupinách realizovány 1x měsíčně besedy v rámci tematických okruhů (Život v kolektivu, Můj život a životní styl, Společenský život. Životní názor, Tradice a zvyky, Život kolem nás, Soužití s přírodou). Ve skupinách, proběhly nejen preventivní tematické akce, ale i v rámci osvěty a vzdělávání: Velikonoce, člověk ve sféře práce, mezilidské vztahy, šikana, negativní emoce, Valentýn, hygiena, Den Země-ekologie, životní styl, bezpečnost provozu, Den knihy, 1. pomoc, rodina, partnerství, sexuální život, hygiena, finance, zásady slušného chování a soužití, etiketa, záliby a koníčky).

B) Díky projektu NPI škola podporuje sociálně znevýhodněné žáky školy snídaňovými kluby, doučováním a projektovými dny. Prostřednictvím projektu zřizovatele získala škola též dotaci na bezplatné školní stravování, které sociálně znevýhodněným žákům také nabízí. Škola dále nabízí v rámci projektu OP JAK Šablony III pravidelné konzultace určené žákům ohroženým školním neúspěchem, spolupráci školy se zaměstnavateli a kariérové poradenství.

C) Řešení problémů, spolupráce ŠMP s výchovným poradcem (VP), výchovnou komisí školy

Problematika výskytu rizikových projevů chování – řešeno ŠMP/VP - agresivní, nevhodné chování 43x, školní absence 18x, krádež 6x, závislostní chování - kouření v areálu školy 61x, zneužití návykové látky 6x (marihuana) a 2x (alkohol). Spolupráce s pedagogy, rodiči zejména při řešení jednotlivých případů i v rámci konzultačních hodin. V rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků proběhla instruktážní beseda ŠMP nové trendy v oblasti zneužívání návykových látek.

5. CÍLE PP

Pro nadcházející období dochází k úpravě některých krátkodobých i části dlouhodobých cílů MPP (stanoveno 6, resp. 10 bodů), motivací k tomuto kroku je snaha o širší a intenzivnější řešení projevů rizikového chování u žáků. Kapitola je rozdělena na vymezení specifických cílů pro školu a DM.

5.1 KRÁTKODOBÉ CÍLE PP:

5.1.1. Škola

- 1) Zařadit nová témata a metodiky prevence RCH do obsahu třídnických hodin, a to jako:**
 - reakci na časté opakování některého jevu (garant – ŠMP),
 - reakci na aktuální společensky nebezpečné jevy (garant – ŠMP),
 - nové podněty předkládá Školní poradenské pracoviště dle aktuálních potřeb.

- 2) Zvýšit informovanost žáků i pedagogů v problematice RPCH**
 - pásmo interaktivních besed s vybranou tematikou RPCH pro žáky I. a II. ročníků (oddělení prevence PČR),
 - legislativní ukotvení problematiky RPCH (znění vyhlášek - mikroregion Chroustovice) - besedy s vizualizací (Městská policie Hrochův Týnec),
 - seznámení pedagogů s kompetencemi jednotlivých složek v oblasti rizikových jevů (činnost a kompetence ŠPP, role TU, zaměření třídnických hodin apod.),
 - specifická prevence v rámci třídnických hodin,
 - seznámení s výsledky rozsáhlého dotazníkového šetření u žáků (škola a šikana, identifikace rizikových oblastí u dospívajících),
 - vzdělávání ŠMP (specializační studium), VP, dalších pedagogů v problematice rizikového chování žáků.

- 3) Pokračovat v aktivizaci žáků v oblasti životního stylu a trávení volného času**
 - motivace žáků směrem ke sportu (učitelé TV a vychovatelé),
 - motivace žáků směrem k rozvoji talentu (učitelé VVP, odborných předmětů a vychovatelé),
 - motivace ke školní úspěšnosti – posilování sebevědomí úspěchem (učitelé VVP i odborných předmětů),
 - motivace k získání adekvátního pracovního uplatnění (kariérový poradce),
 - sportovní akce SK Integra, z.s. (pravidelně sportovní přípravy, účast na sportovních akcích),
 - doučování v rámci projektu NPI – Podpora škol nadprůměrným zastoupením sociálně znevýhodněných žáků,
 - oborové soutěže školní a mimoškolní.

- 4) Pokračovat v důsledném sledování absence, příp. podezření ze záškoláctví, skrytého záškoláctví**

TU – sleduje a pravidelně eviduje docházku žáků. Podezření ze záškoláctví řeší pohovorem se zák. zástupcem, VP a informuje výchovnou komisi,

VP – na základě měsíčních podkladů TU sleduje vývoj absence za školu. Problémy předkládá výchovnou komisi a upozorňuje ŠMP na vývoj situace. Záškoláctví je řešeno v souladu Metodickým doporučením k primární prevenci – Příloha č. 11.

- 5) Dále rozvíjet spolupráci TU se zákonnými zástupci žáků (podpora vedení školy, ŠMP, VP):**
- získávání zpětné vazby v rámci prevence, řešení problémů a spolupráce se školou (rodičovské schůzky, Dny otevřených dveří, konzultační hodiny VP a ŠMP, apod.),
 - škola otevřená veřejnosti – zák. zástupci jsou pravidelně zváni na akce školy.
- 6) Pokračovat v aplikaci žakovského desatera do výchovně vzdělávacího procesu**
- text je chápán jako vzor, se kterým žáci pod vedením TU v rámci třídnických hodin pracují tak, aby reflektoval jejich aktuální priority a potřeby.

5.1.2. Cíle DM

- 1) Zapojit (aktivizovat) co největší počet žáků do sportovně kulturních i environmentálních aktivit:**
- Den Země, pravidelná údržba prostor městyse využívaných ubytovanými žáky,
 - sportovní akce SK Interga (sport. přípravy a reprezentace na vybraných akcích a závodech),
 - kulturní, společenské akce zajišťované dalšími (i externími) subjekty.
- 2) Uplatňovat jednotnou metodiku při řešení RPCH žáků na DM, posílení spolupráce se školním poradenským pracovištěm** (jednotné formuláře, vzory zápisů, postupy při řešení).
- 3) Rozvoj osobních a sociálních kompetencí žáků**
- psychosomatických, psychohygienických, duševní rozvoj a sociální zdraví (besedy, kluby, podíl na utváření vlastního prostředí, úklidy, osvěta...)
 - zjišťování klimatu prostřednictvím sociometrického šetření SORAD,
 - individuální pohovory se žáky,
 - zlepšování materiálně-technických podmínek pro využívání volného času na DM.

5.2 DLOUHODOBÉ CÍLE PP OU

- 1) Snižovat četnost zneužívání návykových látek - vytvářet pestrou nabídku možností trávení volného času.
- 2) Posílit a podpořit sociální dovednosti žáků vůči tlaku vrstevnických skupin.
- 3) Sledovat a eliminovat neomluvenou absenci žáků.
- 4) Podporovat bezpečné prostředí ve škole, rozvíjet participaci a autonomii.
- 5) Vzájemně se podílet na vytváření pozitivního klimatu školy.

- 6) Předcházet šikaně ve třídách, žákovských kolektivech a DM.
- 7) Rozvíjet spolupráci školy s rodiči, se sociálními partnery OU, Policií ČR, školskými poradenskými zařízeními, okresním metodikem prevence apod.
- 8) Minimalizovat nerovnost v rámci prevence digitální propasti (eliminace digitálního vyloučení).
- 9) Snižovat rizika spojená s finanční gramotností žáků.
- 10) Předcházet vulgárnímu a agresivnímu chování žáků k zaměstnancům školy.

5.3 POJETÍ PREVENCE

OU využívá nástroje specifické i nespecifické primární prevence:

- a) Nespecifická prevence** (obecná-nemající přímou souvislost s rizikovým chováním), v OU je široce realizována formou nabídky volnočasových aktivit (SK Integra Chroustovice, DM Chroustovice, externí subjekty...). Zakotvení jednotných pravidel a uplatňování jednotných postupů při jejich realizaci. **Rozvoj osobních a sociálních kompetencí žáků (viz 5.1.2. bod 3).**
- b) Specifická prevence pro žáky ve výuce**, reagující na individuální situaci ve třídě/skupině. Sem patří aktivity, které nejsou součástí vzdělávacího programu a reagují na zvláštní situace v žákovských kolektivech, nebo mezi žákovskými kolektivy či ve vztazích mezi žákovskými kolektivy a pedagogy. Tyto situace jsou zjišťovány na základě šetření (pozorování, monitoring třídních učitelů, vychovatelů, dotazníky, diskuse, sociometrie) prováděného průběžně ve škole a na DM. Jedná se o programy cíleně zaměřené na šetření výskytu konkrétních rizikových projevů chování - násilí, šikany, výskytu a zneužívání drog včetně alkoholu a tabáku, rasismu a jiných projevů netolerance, na které budou navazovat další aktivity podle aktuálního vývoje situace (individuální práce se skupinou, jednotlivcem, využití spolupráce i s externími subjekty,...).

Zaměření prevence: zvyšování sebevědomí a sebeuvědomění žáků, rozvíjení vhodné verbální i neverbální komunikace, konstruktivní řešení problémů, schopnost klást otázky a vyjádřit svůj názor, řešení stresu, učení vzájemné pomoci, schopnost říci si o pomoc a vědomí, kam se v jakých záležitostech obrátit, vyrovnání se s neúspěchem, obrana před manipulací, předávání informací a

prožitkové programy zaměřené na dodržování práva, na prevenci závislosti na návykových látkách včetně alkoholu a tabáku, gamblingu, rasismu, sexuálního a jiného zneužívání, působení sekt a některých nových náboženských směrů.

5. 4 SPOLUPRÁCE PŘI REALIZACI PREVENCE

Všichni vyučující budou pravidelně informováni o realizaci PP ve škole na pedagogických radách. Více se však osvědčují individuální konzultace ŠMP a VP s jednotlivými pedagogy ihned poté, kdy se vyskytne problém ve třídě/skupině, následná činnost výchovné komise školy. Spolupráce s ostatními pedagogy při realizaci PP vychází z vyhlášky č. 72/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Spolupráce školy s rodiči

Způsoby seznámení rodičů s činností ŠMP, možnostmi spolupráce a PP

Rodiče žáků budou ŠMP v úvodu školního roku formou obsáhlé prezentace seznámeni s preventivní strategií OU, dílčími cíli PP, výsledky monitoringu RCH, statistikou činnosti ŠMP,VP uplynulého školního roku. Zde jim bude také sděleno, kdy a jakým způsobem se svými problémy mohou obrátit na ŠPP – telefonická či e-mailová komunikace, konzultační hodiny pracovníků ŠPP. Kontakt s rodiči bude uskutečňován i prostřednictvím žákovské knížky žáka. Rodiče budou seznámeni s náplní práce ŠMP a VP.

Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

ŠMP dále spolupracuje s okresním protidrogovým koordinátorem MÚ Chrudim, pedagogicko-psychologickou poradnou, metodikem OŠKT KÚ Pardubického kraje, Městyssem Chroustovice, SVP Archa Chrudim, policií ČR, městskou policií Hrochův Týnec, v neposlední řadě s garantem tohoto programu i dalšími externisty.

6. EVALUACE A DOKUMENTACE

Evaluace je nezbytnou součástí PP. Není to pouze nástroj hodnocení vykonané práce, ale především může sloužit jako jedno ze základních východisek pro plánování primárně preventivních aktivit pro příští rok. Zásadní je zhodnocení, zda bylo dosaženo stanovených cílů. Na základě tohoto posouzení se zpracovatelé

musí rozhodnout, zda v daném programu budou pokračovat i v následujícím roce. To souvisí jednak s tím, jak byl program v uplynulém roce úspěšný, ale také s tím, jaké jsou potřeby pro roky následující a zda daný program koresponduje s cíli pro další rok, popřípadě s další preventivní strategií školy. Evaluace PP (kvantitativní) nám také udává počty aktivit, které byly pro jednotlivé cílové skupiny ve škole realizovány a také množství jedinců, kteří těmito aktivitami v rámci jednotlivých cílových skupin prošli. V průběhu platnosti PP získáme poznatky o tom: Jak konkrétní preventivní program funguje. Zda se daří plnit stanovené cíle (krátkodobé i dlouhodobé) Co případně komplikuje jeho realizaci a co jej nějak ovlivnilo. Co by se mělo změnit, upravit, vylepšit, aby byla účinnost PP ještě efektivnější. ŠMP vede spolu s VP záznamy o přehledu realizovaných kroků a aktivit v průběhu školního roku. Zaměřuje se jak na prevenci rizikového chování, tak na výchovné problémy žáků.

Dále ŠMP a VP eviduje výskyt rizikových forem chování u jednotlivých žáků, vede záznamy o rozhovorech se žáky a rodiči. Všechny záznamy jsou průběžně vyhodnocovány a dochází také ke zpětné vazbě. Vedení dokumentace se opírá o závaznou směrnici školy o oběhu informací ve škole a směrem mimo školu (s rodičovskou a odbornou veřejností). V závěru školního roku ŠMP vypracovává právě na základě dokumentace a především podkladů od třídních učitelů a vychovatelů hodnocení PP.

7. ÚKOLY VYPLÝVAJÍCÍ Z PP PRO ŠMP

Za koordinaci preventivních aktivit v OU zodpovídá ŠMP Mgr. Aleš Mrázek.

V rámci své činnosti se podílí na přípravě PP a jeho realizaci v OU.

Priority ŠMP:

- koordinovat realizaci PP v OU, včetně zajišťování činností stanovených Krizovým plánem OU,
- zapojit do realizace hlavních aktivit SPJ co nejširší spektrum pracovníků školy a průběžně během roku hovořit s TU a vychovateli o situaci a aktivitách v jejich třídě, skupině,
- problematiku prevence rizikových projevů chování zařazovat jako součást probíraných témat ve vyučovacích předmětech (v souladu s ŠVP),
- zařazovat problematiku PP na jednání porad pedagogických pracovníků, aplikace témat v rámci třídnických hodin (kompetence TU)
- aktivně se podílet na nabídce aktivit v rámci preventivního působení – podpora zájmových kroužků (domov mládeže), podílet se na realizaci akcí školy, sportovních

aktivit ve spolupráci s učiteli tělesné výchovy, upřednostňovat motivační - zátěžové a prožitkové aktivity, zajímat se, jak žáci tráví svůj volný čas (vedoucí vychovatelka, spolupráce s rodiči), spolupráce s neziskovými organizacemi SK Integra Chroustovice, Acet apod.,

- rozvíjet pozitivní sociální klima mezi žáky, posilovat jejich schopnost čelit sociálnímu tlaku svých vrstevníků k užívání návykových látek – besedy pro žáky (MŠP, PPP, Policie ČR, ÚP, TU, VP),
- podávat informace rodičům na třídních schůzkách – aktuální stav a trendy v oblasti prevence rizikových projevů chování,
- dodržovat přísnou důvěrnost získaných informací a dbát na ochranu osobních dat,
- s vedením školy zajišťuje zakotvení preventivních opatření proti rizikovým projevům chování v dokumentech školy a DM.

8. KRIZOVÝ PLÁN OU (ŠKOLA, DOMOV MLÁDEŽE)

Použité zkratky:

PČR – policie ČR **TU** – třídní učitel **DM** – domov mládeže **ŠMP** – školní metodik prevence
VP – výchovný poradce **OPL** – omamná a psychotropní látka **OU** – Odborné učiliště

Krizový plán je specifický dokument obsahující metody a postupy při řešení konkrétních krizových situací v OU Chroustovice. Krizový plán je zpracován v souladu s Metodickým doporučením k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j. 21291/2010-28). Toto doporučení obsahuje přílohy s konkrétními návody postupů řešení jednotlivých rizikových projevů chování. Tyto postupy škola v rámci krizového plánu akceptuje. Specifické postupy pro potřeby školy a domova mládeže jsou popsány níže:

8.1. VNITŘNÍ POKYN - KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY

• UŽÍVÁNÍ TABÁKOVÝCH VÝROBKŮ VE ŠKOLE

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy je kouření zakázáno dle zákona č. 65/2017 Sb., rovněž školním řádem. Působnost zákona zakazuje (§ 8 odst. b) kouření ve vnitřních i vnějších prostorách všech typů škol a školských zařízení. Z tohoto důvodu OU Chroustovice stanovuje závazný postup, na jehož základě je třeba postupovat v případě, že dojde k porušení výše uvedeného zákona žáky, pracovníky i jinou veřejností v areálu a prostorách OU Chroustovice. Vzhledem k předpokladu, že k porušování tohoto zákona bude docházet zejména ze strany žáků, je vedle sankčních opatření stanovených

zákonem (přestupkové jednání) záměrně vypracován tento postup školy, který má za cíl propojit represí s pedagogickými postupy (sankce školního řádu):

- základní podmínkou je **přistižení viníka přímo při kouření tabákových výrobků** v prostorách-areálu OU Chroustovice,
- spolu s **viníkem se svědek dostaví** do kanceláře metodika prevence, kde bude proveden zápis tohoto přestupku za účasti minimálně 2 pracovníků školy,
- s žákem bude **projednán následující postup** (řešení), rozebrány důvody takového jednání a **sepsán zápis o přestupku**. K tomuto je kompetentní metodik prevence, není-li přítomen – výchovný poradce. Zápis o přestupku podepíše viník, svědek (oznamovatel) a přísl. pracovník (metodik prevence/ VP),
- ŠMP (VP) o přestupku následně **vyrozumí třídního učitele** viníka (předá mu zápis o přestupku) a dojedná následný postup školy (v souladu s uvedenými sankčními opatřeními). TU v případě, že viník nedovršil 18. let, vyrozumí o tomto jeho zákonného zástupce.

SANKČNÍ OPATŘENÍ:

PRVNÍ porušení zákazu kouření: bude postupováno v souladu s řádem školy – třídní učitel udělí provinivšímu se žákovi příslušné kázeňské opatření.

porušení zákazu kouření: záležitost bude po sepsání (zápis o opakovaném přestupku) a souhlasu ředitele školy (výchovné komise) podstoupena v souladu se zákonem č. 65/2017, Sb., protikuřácký zákon, ve znění pozdějších předpisů, komisi k projednávání přestupků Městys Chroustovice nebo Městské policii Hrochův Týnec - viník bude sankcionován na základě projednání přestupku uvedeným orgánem.

• **KONZUMACE OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK VE ŠKOLE (OPL), ŽÁK POD VLIVEM NÁVYKOVÉ LÁTKY**

S ohledem na současný životní styl mladých lidí a snahu vytvářet bezpečné školní prostředí si OU vymaňuje oprávnění testovat své žáky v případě podezření na přítomnost návykových látek (OPL a alkoholu). Tyto testy budou probíhat dle níže stanoveného postupu, jež je v souladu s legislativními a hygienickými předpisy. Test na přítomnost alkoholu je bezplatný, test na přítomnost OPL bude v případě pozitivního výsledku hrazen žákem či jeho zákonným zástupcem v pokladně školy. Na základě informací z krizového plánu školy je ŠMP případně VP dle svých možností plně nápomocen všem osobám při řešení problematiky rizikových projevů chování.

Obecně platí zákaz výroby, distribuce a přechovávání těchto látek bez ohledu na věk žáka a prostředí, kde by k tomu docházelo (Zák. č. 167/1998 Sb.). Zákaz platí i pro návod k užívání těchto látek. Zákon č. 40/2009 Sb. (§283 - §289) trestního zákona hovoří, že trestného činu se dopouští i ten, kdo přechovává pro jiného nebo neoznámí zjištěnou skutečnost o OPL. Školní řád (vnitřní pokyn-krizový plán) stanovuje postup při řešení případů zneužití těchto látek ve škole, či za příchod pod jejich vlivem

Postup při orientační diagnostice (testování) žáka:

- Podroben testu smí být pouze žák/žákyně OU Chroustovice se souhlasem zákonného zástupce žáka (písemně v osobním spisu žáka) po celou dobu studia.
- Test je oprávněn provádět školní metodik prevence za přítomnosti min. 1 dalšího pedagoga a podezřelého žáka. V nepřítomnosti metodika provede test zástupce ředitele školy, nebo výchovný poradce.
- O situaci / testu bude pořízen písemný zápis podepsaný všemi přítomnými, který eviduje školní metodik prevence (slouží k dalšímu postupu školy).
- V případě prokázané intoxikace žáka je jeho další účast na výuce pro nezpůsobilost považována za neomluvenou a škola zajistí jeho umístění (pod přímým dohledem- vychovatel konající dopolední službu na DM) do příjezdu rodičů, lékařské služby, policie, nebo konce řádné výuky. Pověřený pracovník (koordinuje ŠMP) o celé události bezprostředně telefonicky informuje zákonné zástupce žáka, seznámí je také s následnými postupy školy a nutností si žáka převzít. Toto vše zaznamená do příslušného tiskopisu (v případě předání žáka oproti podpisu). Náklady testu hradí v případě pozitivního výsledku zákonný zástupce žáka v pokladně školy.
- Následný postup školy vyplývá ze sankčního řádu (řád školy) a závěrů jednání výchovné komise.

Přistižení žáka při konzumaci, distribuci či při navádění k užívání OPL :

- návykovou látku žákovi odebereme a posoudíme, jaké hrozí nebezpečí, v případě nutnosti (vážná intoxikace) voláme lékařskou službu první pomoci,
- dle zájmu rodičů škola poskytne další odbornou pomoc či informuje o možnostech řešení vzniklé situace,
- navádění jiných žáků k užívání OPL je také protiprávní jednání,
- podobný postup škola zvolí i při příchodu žáka pod vlivem OPL,
- distribuce a přechovávání OPL je považováno za protiprávní jednání a může být i TČ.

Nález OPL ve škole:

Pokud nalezneme v prostorách školy látku, kterou považujeme za psychotropní, postupujeme takto:

- látku netestujeme,
- nález oznámíme vedení školy, ŠMP,
- za přítomnosti dalšího pracovníka látku vložíme do obálky, napíšeme datum, čas a místo nálezů, opatříme podpisem; obálku předáme školnímu metodikovi prevence, ten uschová se zápisem v trezoru.

Pokud nalezneme přímo u nějakého žáka látku, kterou považujeme za OPL, postupujeme takto:

- zabavenou látku netestujeme,
- uvědomíme školního metodika prevence (vedení školy),
- sepišeme záznam o nálezů s vyjádřením žáka (datum, místo, čas nálezů, jméno žáka),
- záznam podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který ji odevzdal),

- pokud odmítne, uvedeme tuto skutečnost do zápisu,
- pokud je látka nalezena u silně intoxikovaného žáka, přivoláme lékaře a předáme mu i zadržený vzorek látky (nutné pro další kroky, léčbu),
 - případ bude následně řešen výchovnou komisí školy.

Pokud má škola podezření, že některý z žáků má OPL u sebe, budeme postupovat takto:

- kontaktujeme ŠMP, případně vedení školy,
- zde rozhodnutí, zda situace spadá do kompetence policie- vyrozumíme Policii ČR, konzultujeme další postup, o události sepíšeme zápis a informujeme rodiče,
- žáka izolujeme od ostatních (pod přímým dohledem- vychovatel konající dopolední službu na DM) do příjezdu rodičů, nebo policie,
- pracovníci školy nemají právo vykonávat osobní prohlídku žáka nebo jeho věci (pouze se souhlasem žáka),
- v případě prokázání přestupku bude případ následně řešen výchovnou komisí školy.

Žák se svěří s užíváním návykových látek

- nikdy se nevyhýbáme rozhovoru, nabídneme radu, pomoc – citlivý přístup,
- v případě potřeby konzultujeme s ŠMP,
- neslibujeme, že o tom nikomu neřekneme (rozpor se zákonem – oznamovací povinnost); zákonný zástupce musí být vždy informován,
- rozhovor vedeme tak, abychom přesvědčili žáka k návštěvě odborného zařízení a aby souhlasil s informováním rodičů (můžeme být u toho, pokud si přeje),
- pomoc žákovi i rodičům při vyhledání relevantních služeb.

Rodič hledá ve škole radu, jak řešit problémy s návykovými látkami u svého dítěte

- neodmítáme; respektujeme specifika každého případu,
- poskytneme informace o dostupných službách,
- doporučíme poradenství (metodik prevence),
- nabídneme společné kroky, kterými můžeme rodičům pomoci (informovanost o práci ve škole, konzultace se žákem, ...).

Škola zjistí, že v místě, kde sídlí, lze sehnat návykové látky

- škola nenese právní odpovědnost mimo své území,
- má svou roli v určité komunitě a tedy alespoň morální odpovědnost,
- škola spolupracuje s místními organizacemi (Policie ČR, neziskové organizace ...),
- škola zajistí informovanost pracovníků školy ,
- škola zváží, zda informovat rodiče či žáky (rozhoduje vedení školy); jedná se o citlivou informaci.

KONZUMACE ALKOHOLU VE ŠKOLE, ŽÁK POD VLIVEM ALKOHOLU

- pokud je žák přistižen v době výuky či při školní akci při konzumaci alkoholu, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit a alkohol mu odebrat (vyhledat ŠMP,VP),
- učitel/metodik posoudí momentální stav žáka, informuje vedení školy,
- pokud je žák ohrožen na zdraví či životě, přivolá lékařskou pomoc a po té sepíše

- záznam o události dle možnosti (opřeny o svědectví),
- pokud nehrozí akutní nebezpečí, je žádoucí podezření na vliv alkoholu potvrdit/vyloučit orientační dechovou zkouškou:
 - Podroben testu smí být pouze žák/žákyně OU Chroustovice se souhlasem zákonného zástupce žáka (písemně v osobním spisu žáka) po celou dobu studia.
 - Test je oprávněn provádět školní metodik prevence za přítomnosti min. 1 dalšího pedagoga a podezřelého žáka. V nepřítomnosti metodika provede test zástupce ředitele školy, nebo výchovný poradce.
 - O situaci / testu bude pořízen písemný zápis podepsaný všemi přítomnými, který eviduje školní metodik prevence (slouží k dalšímu postupu školy).
 - V případě prokázané intoxikace žáka je jeho další účast na výuce pro nezpůsobilost považována za neomluvenou a škola zajistí jeho umístění (pod přímým dohledem- vychovatel konající dopolední službu na DM) do příjezdu rodičů, lékařské služby, policie, nebo konce řádné výuky. Pověřený pracovník (koordinuje ŠMP) o celé události bezprostředně telefonicky informuje zákonné zástupce žáka, seznámí je také s následnými postupy školy a nutností si žáka převzít. Toto vše zaznamená do příslušného tiskopisu (v případě předání žáka oproti podpisu).
 - Následný postup školy vyplývá z hodnocení vzniklé události, sankčního řádu (řád školy) a závěrů jednání výchovné komise.
 - zákonnému zástupci škola (TU) oznámí informaci o konzumaci alkoholu jeho dítětem písemně (formulář oznámení přestupku),
 - v případě zájmu rodičů škola nabídne odbornou pomoc a informuje o dalších možných postupech vedoucích k odstranění těchto nežádoucích jevů,
 - obdobný postup zvolí pedagog i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu (i nelze-li prokázat, že žák použil alkohol ve škole),

V případě, že pracovník školy nalezne v prostorách školy alkohol, postupuje takto:

- danou látku netestuje,
- ihned uvědomí školního metodika prevence (dále jen ŠMP), případně vedení školy,
- o události zpracuje stručný záznam a společně s nalezenou tekutinou uloží u ŠMP (v případě jeho nepřítomnosti u vedení školy),
- o události zpracuje stručný záznam,

Pokud pracovník školy zadrží alkohol u některého žáka, postupuje takto:

- danou látku netestuje,
- o nález ihned uvědomí školního metodika prevence případně vedení školy,
- v přítomnosti dalšího pedagoga (ŠMP) sepiše záznam, který bude obsahovat i žákovo vyjádření, který měl u sebe alkohol; zápis bude obsahovat datum, místo a čas nález a jméno žáka, u kterého byl nalezen (nebo který ho odevzdal). Alkohol a zápis uloží metodik prevence, následně situaci řeší s TU, případně výchovnou komisí,
- o nález alkoholu uvědomí TU co nejdříve zákonného zástupce žáka.

• **FYZICKÉ NAPADENÍ**

V případě fyzického napadení je třeba celou událost bezodkladně, bez ohledu na to, zda došlo k incidentu na půdě školy, či mimo ní, řešit. Vždy se zápisem u VP. Primárně koordinuje pedagog, který v době incidentu vykonával pedagogickou činnost/dohled,

případně učitel, který se o incidentu dozvěděl. O následném postupu školy rozhodne školní poradenské pracoviště.

V případě lékařské ošetření bude vždy neprodleně podáno oznámení na Policii, případně informován OSDPOD¹. O postupu vždy informuje zákonné zástupce/rodič účastníků incidentu.

Při řešení by se škola měla vyvarovat těchto nevhodných postupů:

- přehlížení, bagatelizací agresivního nebo násilného chování,
 - odkazování na to, aby si oběť svoji situaci řešila sama, „postavila se jí“,
 - nucení žáků, aby veřejně řekli, co viděli nebo se veřejně ihned na místě omlouvali,
 - vedení rozhovoru s žákem o situaci před ostatními žáky, vedení rozhovorů žáků, zapojených do šikany společně,
 - nedostatečného vyhodnocení závažnosti problému a z toho plynoucí volby neadekvátních postupů nebo nepřiměřeného trestu,
 - emotivního řešení problému (k řešení problému je třeba přistupovat věcně),
 - agresivního řešení problému (např. násilím),
 - příliš autoritativního řešení (např. zastrašováním nebo vyhrožováním), což může vést spíše ke zhoršení situace, případně ke skrytějším formám šikany, nebo i k jinému rizikovému jednání,
 - předjímání recidivy útočníka,
 - řešení i méně závažného rizikového chování v součinnosti s policií (zbytečná kriminalizace útočníka),
 - automatického obviňování oběti (sekundární viktimizace),
 - vyhýbání se problematikým aktivitám jako zdrojům budoucí šikany
- **ŠIKANA A KYBERŠIKANA VE ŠKOLE** (řešena zvlášť v kapitole 9)

• ZÁŠKOLÁCTVÍ

- způsob a dobu omlouvání stanoví školní řád a školský zákon,
- o mimořádné uvolnění žádají rodiče předem (písemně třídního učitele, ten zajistí další postup),
- školní docházku eviduje třídní učitel, který také s výchovným poradcem a s ostatními vyučujícími zajišťuje prevenci záškoláctví (zpracování dokumentace o absenci, jednání s rodiči, analýza příčin a opatření, výchovná komise) ,
- nepřítomnost žáka omlouvá zákonný zástupce, zletilý žák se může omlouvat sám, ve výjimečných případech může být TU vyžadováno potvrzení absence,
- u problémových žáků lze omlouvání lékařem ověřit a dohodnout spolupráci s třídním učitelem,
- pokud má učitel přesvědčivé důkazy o záškoláctví, nemusí uznat omluvenku rodičů (rodiče přizve k osobnímu jednání ve spolupráci s VP),
- neomluvenou absenci hlásí třídní učitel výchovnému poradci,
- při větším počtu neomluvených hodin TU vyvolá jednání s žákem případně ,

¹ Dle ust. § 31 zákona 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

zákonnými zástupci, kterého se účastní VP či ŠMP. Z jednání písemný zápis s navrženým opatřením.

Je-li opatření (sankce) vyšší ředitelské důtky, bude případ projednán výchovnou komisí školy.

- učitel zpětně nevypisuje hodiny k omlouvání.

• **KRÁDEŽ VE ŠKOLE**

- prevenci upravuje školní řád v úvodu školního roku je zajištěna informovanost žáků (dílčí proškolení) i rodičů,
- věci, které nesouvisí s vyučováním by žáci neměli do školy nosit, nebo v opačných případech postupovat podle pokynů vyučujících (předat do úschovy),
- při nahlášení krádeže vyučující (jenž v daném čase vykonával přímou ped. činnost) sepíše o této události záznam a vyvolá jednání s VP (ŠMP), kde je případ následně šetřen. U závažných prohrěšků je viníkovo jednání rovněž řešeno výchovnou komisí školy (sankční opatření).
- uvědomíme o tomto TU viníka i poškozeného,
- vyžaduje-li to situace, kontaktujeme policii ČR,
- rovněž informujeme zákonné zástupce viníka,
- o škodě na školním majetku se musí provést záznam a událost následně vyšetřit,
- pokud známe viníka, má škola právo vymáhat náhradu na zákonném zástupci či samotném žákovi.

8.2. VNITŘNÍ POKYN - KRIZOVÝ PLÁN DOMOVA MLÁDEŽE

• **UŽÍVÁNÍ TABÁKOVÝCH VÝROBKŮ NA DM**

- Základní podmínkou je **přistižení viníka přímo při kouření tabákových výrobků** v prostorách-areálu OU Chroustovice.
- Vychovatel (pověřený pracovník) sepíše zápis o přestupku za účasti minimálně 1 dalšího pracovníka školy (standardizovaný formulář) a stručně tuto skutečnost zaznamená i do osobního spisu žáka.
- Dojde-li k porušení zákazu kouření v budovách areálu školy, bude následně vždy případ řešen výchovnou komisí školy (vychovatel předá VP záznam o přestupku).

• **KONZUMACE OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK (OPL) NA DM, ŽÁK POD VLIVEM NÁVYKOVÉ LÁTKY**

Postup při orientační diagnostice (testování) žáka:

- Podroben testu smí být pouze žák/žákyně OU Chroustovice se souhlasem zákonného zástupce žáka (písemně v osobním spisu žáka) po celou dobu studia.
- Test je oprávněn provádět pověřený vychovatel za přítomnosti min. 1 dalšího vychovatele a podezřelého žáka.
- O situaci / testu bude pořízen písemný zápis (standardizovaný formulář) podepsaný všemi přítomnými, který eviduje kmenový vychovatel (příloha spisu žáka).

- V případě prokázané intoxikace žáka, je pro jeho další pobyt na DM považován nezpůsobilým. Je nutné zajistit jeho umístění (přímý dohled) do příjezdu rodičů, lékařské služby, policie. Vychovatel o celé události bezprostředně telefonicky informuje zákonné zástupce žáka, seznámí je taktéž s následnými postupy školy a nutností si žáka převzít. Toto vše zaznamená do příslušného tiskopisu (v případě předání žáka - oproti podpisu). Náklady testu hradí v případě pozitivního výsledku zákonný zástupce žáka.
- Příklad bude následně řešen výchovnou komisí školy (vychovatel předá VP záznam o přestupku).

Nález, zajištění OPL (distribuce) na DM

- Pokud nalezneme v prostorách DM látku, kterou považujeme za psychotropní, postupujeme takto:
- látku netestujeme,
- sepíšeme záznam o nálezů s vyjádřením žáka (datum, místo a čas nálezů, jméno žáka),
- záznam podepíše i žák, u kterého byly látka nalezena (nebo který ji odevzdal), pokud odmítne, uvedeme tuto skutečnost do zápisu;
- za přítomnosti dalšího pracovníka látku vložíme do obálky, napíšeme datum, čas, místo nálezů, opatříme podpisy; obálku předáme školnímu metodikovi prevence, ten uschová se zápisem v trezoru, nález oznámí vedení školy.²

• KONZUMACE ALKOHOLU NA DM, ŽÁK POD VLIVEM ALKOHOLU

- Pokud je žák přistižen na DM či na akci DM při konzumaci alkoholu, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit a alkohol mu odebrat.
- Vychovatel posoudí momentální stav žáka a poté sepíše záznam o události dle možnosti (opřený o test dechovou zkouškou).
- V případě prokázané opilosti žáka, je jeho další pobyt na DM považován za nezpůsobilý. Je nutné zajistit jeho umístění (přímý dohled) do příjezdu rodičů, lékařské služby, policie. Vychovatel o celé události bezprostředně telefonicky informuje zákonné zástupce žáka, seznámí je taktéž s následnými postupy školy a nutností si žáka převzít.
- Pokud nelze žáka předat (rodiče nepřevezmou) –žák omezen na volném pohybu pod přímým dohledem pověřeného pracovníka.
- Pokud je žák ohrožen na zdraví či životě, zajistí, přivolá lékařskou pomoc.
- O situaci / testu bude pořízen písemný zápis (standardizovaný formulář) podepsaný všemi přítomnými, který eviduje kmenový vychovatel (příloha spisu žáka).
- Příklad bude následně řešen výchovnou komisí školy (vychovatel předá VP záznam o přestupku).

² Stejně bude nahlíženo na žáka, který záměrně neužívá předepsanou medikaci a ohrožuje tak na zdraví sebe i své okolí.

V případě, že vychovatel nalezne/zajistí v prostorách školy alkohol, postupuje takto :

- postup identický, jako u nálezů OPL (viz výše).

• **FYZICKÉ NAPADENÍ**

V případě fyzického napadení je třeba celou událost bezodkladně, bez ohledu na to, zda došlo k incidentu na půdě školy, či mimo ní, řešit. Vždy se zápisem u VP /VED. VYCHOVATELE. Primárně koordinuje pedagog, který v době incidentu vykonával pedagogickou činnost/dohled, případně vychovatel, který se o incidentu dozvěděl. O následném postupu školy rozhodne školní poradenské pracoviště.

V případě lékařského ošetření bude vždy neprodleně podáno oznámení na Policii, případně informován OSDPOD.³

O postupu vždy informuje zákonné zástupce/rodič účastníků incidentu.

• **ŠIKANA NA DM**

- Při podezření na šikanu je nutné rychlé předávání informací mezi vychovateli a dalšími pedagogickými pracovníky školy.
- Vychovatel, školní poradenské pracoviště musí nejprve posoudit a odhadnout závažnost šikany, následně pak zvážit, zda je kompetentní ji sama řešit. V případě pochybností kontaktuje vedení školy/poradenské pracoviště. Při řešení pokročilé šikany, se škola, DM obrátí na ext. odborníky (viz. bod. 11 programu proti šikaně-součást MPP). Vždy platí ochrana informací a informátorů.
- V rámci šetření věci nejdříve proběhne rozbor situace s obětí (je nutné zajistit bezpečnost ohroženého žáka).
- Dále rozhovory se svědky (vždy individuálně, za přítomnosti min. 2 dospělých osob).
- Následuje rozhovor s agresorem či agresory (postupujeme jednotlivě).
- Vždy provedeme zápis s jednotlivými výpověďmi.
- O situaci a závěrech prokazatelným způsobem informujeme rodiče oběti i agresora.
- Problematiku šikany vždy řeší výchovná komise školy na základě podkladů a zápisů předaných vychovatelem⁴.

• **KRÁDEŽ NA DM**

- Prevenci upravuje Vnitřní řád domova mládeže, v úvodu školního roku je zajištěna informovanost žáků (dílčí proškolení) i rodičů.
- Věci, které nesouvisí s pobytem na DM a přípravou na výuku, by žáci neměli na DM vnášet/používat. V opačných případech doporučeno postupovat podle pokynů vychovatele (předat do úschovy, apod.).
- Při nahlášení jakékoli krádeže, je vychovatel povinen toto oznámení zapsat a vést evidenci těchto přestupků. U závažných prohřešků je viníkovo jednání řešeno výchovnou komisí školy (přiložený záznam o události), resp. Policii ČR.

³ Dle ust. § 31 zákona 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Nevhodné postupy při řešení šikany a specifikace kyberšikany a postup řešení - více viz. 8. 1. Krizový plán školy

- Rovněž informujeme zákonné zástupce poškozeného.
- O škodě na školním majetku, či majetku DM se provede záznam. Je důležité událost bezodkladně šetřit.
- Pokud je znám viník, má škola, DM právo vymáhat náhradu na zákonném zástupci či samotném žákovi⁵.

Zodpovědný pracovník DM v případě zneužití alkoholu, návykové látky, fyzického napadení a šikany, resp. kyberšikany, o události neprodleně informuje ředitele školy a následně také školní poradenské pracoviště.

9. Program OU proti šikaně a kyberšikaně ⁶

školní rok 2024/2025

Zpracováno podle metodického pokynu MŠMT č. j. 21149/2016 k prevenci řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení.

Obsah:

- 9.1. Co je to šikana a kyberšikana, stádia šikany
- 9.2. Varovné signály šikany
- 9.3. Rysy kyberšikany
- 9.4. Minimum pro rodiče
- 9.5. Práce pedagogického sboru
- 9.6. Postupy při řešení šikany
- 9.7. Postupy při řešení kyberšikany
- 9.8. Jak se zachovat – aneb rychlá orientace
- 9.9. Prostředí realizace programu.

Úvod

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí, která ohrožuje základní výchovné a vzdělávací cíle školy. Šikanování se v určité míře vyskytuje prakticky na všech školách. Pocit bezpečí jedince a jeho začlenění do třídního kolektivu je základní podmínkou dobrého sociálního klimatu třídy a školy.

Odborníci se shodují, že k šikaně je třeba přistupovat jako k závažné chorobě skupiny, která se bez léčení může stát zhoubou. Výzkumy a praxe bohužel ukázaly, že ani to nejlepší demokratické společenství neumí šikaně zabránit. Pokud ovšem budou vedení školy a pedagogové na řešení šikany odborně připraveni a navíc podpořeni rodiči, bude možno se šikanou úspěšně bojovat.

⁵ Blíže viz Vnitřní řád domova mládeže

⁶ Zdroj:: Mgr. Ivana Vondrovicová – školní metodička prevence rizikového chování Mgr. Alena Sedláčková – zástupkyně ředitelky školy (škola Stod), výchovný poradce

9.1. Co je to šikana a kyberšikana, stádia šikany

Šikana

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a opakované užití fyzických a psychických útoků jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání.

Kyberšikana

Definujeme ji jako zneužití ICT (informačních komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrožit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určuje její závažnost.

Předpona kyber - značí prostředí, ve kterém se šikana odehrává, tedy kybernetický svět počítačů, internetu a mobilních telefonů. Kyberšikana může samozřejmě probíhat i přes jiné technické komunikační prostředky, např. pagery, v české realitě jsou však v drtivé většině využívány právě výše zmíněné mobilní telefony a internet.

Stádia šikanování

1. Ostrakismus – mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen necítí dobře, je neoblíbený, neuznávaný, ostatní se s ním nebaví, pomlouvají ho dělají mu různé legrácky apod.
2. Fyzická agrese a přitvrzování manipulace – dochází k přitvrzování manipulace agrese na bázi „obětního beránka“.
3. Vytvoření jádra – utvoření skupinky agresorů, kteří mezi sebou začnou spolupracovat a šikanovat oběť.
4. Většina přejímá normy agresorů – ve skupině vznikají normy poplatné vůdcům, které jsou převzaty většinou, většinový názor vede k tomu, že se i jindy mírní a klidní členové skupiny začínají chovat krutě a stávají se z nich aktivní účastníci šikany.
5. Totalita neboli dokonalá šikana – nastolení totalitní ideologie šikanování, normy agresorů jsou respektovány a přijímány téměř všemi členy skupiny, která je jasně rozdělena na ovládající a ovládané, hlavním motivem chování je strach z týrání.

9.2. Varovné signály šikany

Přímé:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.

- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem.
- Skutečnost, že se jim podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.
- Žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmítání učitelům apod.

Nepřímé:

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- Při přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Jednotlivé body nevypovídají o tom, že musí jít o šikanu. Důležité jsou i další okolnosti např. frekvence opakování, množství projevů, celková situace apod.

9.3. Rysy kyberšikany

- Není omezena časem (lze ji provádět prakticky kdykoliv – i ve vyučování) ani místem (nemusí splňovat podmínku přítomnosti oběti a agresora na stejném místě).
- Je dostupná mnohem širšímu publiku a ponížení je obětí prožíváno o to intenzivněji.
- Její obsah se šíří velmi rychle.
- Pachatel je anonymní a zpravidla je obtížné ho vystopovat.
- Její anonymní podstata umožňuje každému stát se agresorem – není výjimkou, že existuje souvislost mezi přímou šikanou a kyberšikanou, kdy se role agresora a oběti obrátí.
- Je třeba brát v úvahu možnou neúmyslnost - pachatel činu nemusí svůj krok vnímat jako útok, ale může být zneužit třetí osobou – skutečným kyberagresorem.

Nejčastější motivy kyberagresora:

- Snaží se ovládat druhé prostřednictvím strachu, touží po moci. Obvykle potřebuje pro svou činnost publikum.
- Znuděný, hledá zábavu, narcistický... Kyberšikana je obvykle páchána ve skupině, nebo je ve skupině alespoň plánována.
- Bere právo do svých rukou (zlonapravující, uděluje lekci,...). Pracuje většinou sám, ale

může své aktivity a motivy sdílet se svými nejbližšími přáteli.

- Má tendenci odpovídat ve vzteku nebo frustraci – pomsta, kompenzace. (někdy může být obětí klasické šikany).
- Má sklon vystupovat na internetu jako někdo jiný. Zneužívat ICT technologie, bez vědomí závažnosti tohoto jednání. Motivem jsou dva hlavní důvody: a) Můžu b) Je to legrace.

9.4. Minimum pro rodiče :

1. Rodiče by si měli všímát nejrozličnějších projevů, které by mohly být známkou šikany a kyberšikany. Mohou to být například změny v chování a nálady dítěte, nevolnosti před cestou do školy, poničené školní pomůcky, stálý nedostatek peněz apod.
 2. Pokud se dítě svěří se svým trápením, je důležité, aby mu rodiče věřili a maximálně ho citově podpořili.
 3. Je potřeba, aby rodič zjistil, co, kdy, kde a jak se stalo
 4. Následuje návštěva školy. Zde je nutné informovat třídního učitele a ředitele. Současně je nutné zjistit, zda je škola schopna odborně pomoci.
 5. Jestliže to pedagogové neumí, obrátit se na specialistu v oboru šikanování (pedagogicko-psychologická poradna, středisko výchovné péče...)
 6. Důležité je, aby rodiče něco o šikaně věděli. K tomu jim může pomoci kniha „Bolest šikanování“, z nakladatelství Portál, „Skrytý svět šikanování“ nebo „Sborník z první celostátní konference o školním šikanování“ konané v Olomouci 30. 3. 2004.
- Tyto odkazy lze získat na webu www.minimalizacesikany.cz včetně odkazů na další servery.

9.5. Prevence ze strany pedagogů

- Utváření příznivého klimatu třídy.
- Zaměření se na místa a situace, kde a kdy by mohlo docházet k šikaně.
- Vytváření příznivé atmosféry ve třídách.
- Diskuse se žáky o pravidlech chování, o druzích šikany, o jejich řešení (nejen v úvodních třídnických hodinách).
- Vytváření příznivé atmosféry ve třídách.
- Zaměření pozornosti na žáky, kteří by mohli být terčem šikany, zlepšení jejich pozice.
- Jakýkoliv náznak šikany okamžitě řešit.
- Okamžitá ochrana oběti šikany, výchovné působení na skupinu.
- Zaměření se na témata šikany ve společenskovědních předmětech.
- Při vhodných příležitostech vysvětlovat žákům rozdíl mezi „udavačstvím“ a „nutným svědectvím“.
- Spolupráce všech pedagogů navzájem.
- Spolupráce s rodiči.
- Spolupráce školy s odborníky.
- Možnost anonymního oznámení šikany - oběti i účastníci šikany – schránka důvěry.

9.6. Postupy při řešení šikany

a) Základní scénář pro počáteční šikanu s běžnou formou:

1. Odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany
 - rozhovor s informátory a oběťmi,
 - nesmí docházet k přímé konfrontaci pachatele a oběti.
2. Rozhovor s informátory a oběťmi
 - po rozhovoru s informátorem následuje rozhovor s obětí (ne s podezřelými pachateli),
 - při rozhovoru s obětí je nutné, aby o tom nevěděli ostatní žáci (ochrana oběti před agresory).
3. Nalezení vhodných svědků
 - vytipovat členy skupiny, kteří budou vypovídat (vybrat žáky, kteří s obětí sympatizují, kamarádí se s ní, nebo ji alespoň neodmítají, žáky nezávislé na agresorech, žáky, kteří nepřijímají normy agresorů).
4. Individuální rozhovory se svědky
 - rozhovory zorganizovat tak, aby o nich ostatní žáci nevěděli,
 - vyskytnou-li se těžkosti, lze uskutečnit doplňující a zpřesňující rozhovory nebo konfrontaci dvou svědků,
 - vážnou chybou je společné vyšetřování svědků a agresorů, zcela zásadní chybou je konfrontace oběti a agresorů.
5. Ochrana oběti
6. Předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření),
 - b) rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku).
7. Realizace vhodné metody :
 - a) metoda usmíření – postupné rozhovory s oběťmi, rozhovory s agresory, snižování napětí, zmenšování vzájemné antipatie,
 - b) metoda vnějšího nátlaku - výchovný pohovor nebo výchovná komise, hledání způsobu a míry kázeňského opatření.
8. Třídní hodina:
 - a) efekt metody usmíření,
 - b) oznámení potrestání agresorů.
9. Rozhovor s rodiči oběti – je třeba rodiče informovat o zjištěních a závěrech školy
 - domluvit se na dalším postupu, případně nabídnout pomoc.
10. Práce s celou třídou
 - a) pracovat na změně vnitřních norem a rolí,
 - b) nezapomenout pracovat s „mlčící většinou“, pomoci žákům bezpečně zpracovat zážitek.

Omyly při vyšetřování

- Pozor na „haló efekt“ v subjektivním vjemu žáků – velmi často je agresorem slušný žák, kterého mají učitelé v oblibě, pověřují ho různými úkoly v kolektivu třídy.
- Snaha vyšetřovat údajné agresory hned od počátku a ještě k tomu před celou třídou.

- Bezprostředně konfrontovat výpověď týraného žáka s výpověďmi mučitelů (oběť se velmi často snaží agresorovi zavděčit, nic nepřizná).
- Snažit se o způsob závěru „tak si podejte ruce přede všemi na usmířenou“.
- Šikanou není jen fyzické ubližování, ale daleko závažnější formou je psychický teror, kterým se projevují zejména dívky.

Dodržet zásady :

- zabránit prozrazení toho, kdo o šikaně informoval,
- vyšetřování vést tak, aby ostatní nemohli vyhodnotit, co kdo řekl,
- snažit se o dokončení šetření ještě v týž den,
- zabránit domluvě pachatelů a křivé skupinové výpovědi,
- využít moment překvapení, kdy agresor neví, že bylo vše prozrazeno,
- využít argumenty znalosti jeho úlohy v šikaně.

Během šetření zmapovat šikanu z těchto pohledů

- kdo je oběť, kolik je obětí, kdo je agresor,
- kdo je iniciátor a kdo se aktivně na šikanování účastní,
- co, kdy, kde a jak dělali agresori konkrétní oběti,
- k jak závažným projevům došlo,
- jak dlouho šikana trvá.

b) Pokročilá šikana s neobvyklou formou

Jedná se o projevy výbuchu skupinového násilí, které nelze zvládnout jen v rámci školy a je nutná spolupráce s policií a případné šetření oběti.

- Překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti:
 1. pedagog musí přivolat alespoň jednoho nebo více kolegů,
 2. s jeho pomocí se již rozdělí úkoly – jeden pomáhá oběti, přivolá lékařskou pomoc, druhý informuje někoho z vedení školy a sám zajistí izolaci ostatních žáků, kteří byli šikaně přítomni, zabrání jejich vzájemnému domlouvání.
- Nahlášení Policii ČR.
- Informování rodičů oběti.
- Vlastní vyšetřování – řídí vedení školy a školní metodik prevence ve spolupráci s PČR.

Dodržet zásady:

- nenechávat žáky ani chvíli bez dozoru,
 - zabránění vzájemné komunikaci mezi žáky,
 - možnost rozdělení třídy do malých skupin,
 - zmapování vnějšího obrazu šikanování,
 - následné zprostředkování psychoterapeutické pomoci,
 - takto pokročilá šikana vyžaduje vždy následnou péči s odbornými pracovišti, která pomohou s analýzou stavu a následným ozdravením situace ve škole.
- Při šikaně s brutálními a kriminálními rysy je nutné spolupracovat s dalšími institucemi a orgány – PPP, OSPOD, střediska výchovné péče, Policie ČR.

9.7. Postupy při řešení kyberšikany

Zvláštnosti kyberšikany oproti tradiční nepřímé (psychické) šikaně

Oproti šikaně tváří v tvář má kyberšikana ze své podstaty mnohem větší dosah, čímž ještě více zhoršuje prožívání oběti. Pokud je oběť šikanována ve třídě, svědky pomluv, nadávek, posmívání a ztrapňování je max. několik desítek lidí. V prostředí internetu je svědkem (ale i útočníkem) stejného chování klidně i několik desítek tisíc lidí.

Anonymita

- oběť o napadení leckdy ani nemusí dlouhou dobu vědět,
- oběť není vždy schopná identifikovat či vystopovat agresora,
- vnímání dopadu jednání (útočník nevidí přímou reakci oběti na útok),
- odosobněnost útoku.

Čas

- útoky se prostřednictvím internetu šíří mnohem rychleji než v realitě,
- probíhají bez přestávek - oběť je šikanována 24 hodin denně, 7 dní v týdnu,
- útok je možné provést kdykoli (0:00, při hodině matematiky, apod.),
- příprava a realizace útoku není časově limitována.

Místo

- agresor může provést útok odkudkoli (škola, hřiště, kavárna, doma,...),
- není nutná přítomnost agresora a oběti na stejném místě.

Proměna profilu agresora i oběti

- pro útok není nutná fyzická, psychická či sociální zdatnost (oběť „klasické šikany“ může být kyberagresorem),
- podmínkou provedení útoku je „kyber–gramotnost“ a její úroveň,
- kyber - prostor je dostupný komukoli.

Co dělat?

1. Zajistit ochranu oběti

- Kontaktovat operátora mobilní sítě nebo zřizovatele www stránek, profilu...atd.
- Doporučit nereagovat na útoky agresora.
- Doporučit ukončit jakoukoliv komunikaci s útočníkem.
- Doporučit naprosté odtržení útočníka od možnosti realizovat další útok – odhlásit se z profilu, změnit telefonní číslo, změnit mailovou adresu...
- Společně s obětí projít všechny možnosti, kterými může být napadána.

2. Zajistit dostupné důkazy s podporou IT kolegy

- Domluvit se s obětí, aby nějaký čas pořizovala screenshoty (klávesy PrintScreen nebo Alt+ PrintScreen).
- Pokusit si od poskytovatele zajistit další důkazy.

3. Důkladně vyšetřit a žádat odbornou pomoc

- Vyšetřit všechny souvislosti se zjištěným incidentem.
 - Zajistit podporu a pomoc externího pracovníka (IT expert, PPP, policie,...)
 - Kontaktovat a spolupracovat s MySpace, Facebookem, nebo jakýmkoli jiným

webovým prostředím, kde ke kyberšikaně došlo

4. Opatření

- Zvolit takové opatření a řešení, které je odpovídající závažnosti prohřešku a důsledkům, které agresor způsobil

5. Informovat a poučit rodiče

- Informovat rodiče oběti i rodiče kyberagresora. Postup a zásady sdělování informací jsou stejné jako u „klasické šikany“ (např. NE konfrontace oběti a agresora)
- Poučit rodiče o tom, koho mohou (je vhodné) kontaktovat (Policie ČR, OSPOD, PPP, právní zástupce atd.)- některé případy kyberšikany nespadají do kompetence školy.

6. Postih

- Při postizích agresorů postupovat v souladu se Školním řádem a již vypracovaným krizovým plánem.

Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). V případě, že se rodiče odmítají spolupracovat se školou a odmítají se zúčastňovat výchovných komisí, je škola opět oprávněna vyrozumět OSPOD.

9.8. Jak se zachovat – aneb rychlá orientace

Týká se kyberšikana žáka mé školy (ať už v pozici oběti či útočníka)?

☐ Ne: Jak jsem se informaci dozvěděl?

☐ Nahlásil mi to můj žák: Pokud k vám mají děti důvěru, mohou se vám svěřovat i s problémy např. svých kamarádů z jiných škol. Měli byste žáka vyslechnout a dát mu praktické rady, kam se jeho kamarád může obrátit pro pomoc, jak má zajistit důkazy apod. Zeptejte se po pár dnech svého žáka, který vám věc nahlásil, jak vše pokračuje. Leckdy může znamenat „kamarádovi se stalo“ naopak „mně se děje, ale ještě nemám odvalu o tom mluvit“.

☐ Zaslechl(a) jsem to z důvěryhodných zdrojů: Zde záleží na vašem přístupu, zda se v případě chcete osobně angažovat, např. radou. Není to věc školy.

☐ Ano: Děje se kyberšikana během vyučování?

☐ Ne: Škola nemůže udělovat kázeňské tresty, popř. snížené známky z chování za činnost, která se nestala během vyučování. To ovšem neznamená, že by škola neměla kyberšikanu řešit alespoň v následujících základních bodech:

Zjistěte informace o tom, jakých všech tříd se případ kyberšikany týká. Ve všech zasažených třídách pak proveďte sociometrii – z 80% je kyberšikana pouze doplňkem šikany tváří v tvář, a proto je velice pravděpodobné, že šikana ve vaší škole probíhá.

Pokud se toto podezření potvrdí, postupujte podle zpracovaného krizového plánu na šikanu.

Doporučte rodičům oběti, aby se v případě kyberšikany svého dítěte obrátili na Policii ČR, popř. podali žalobu k soudu.

Informujte (se souhlasem zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka nezletilého) zasažené žáky o postupu při řešení kyberšikany. Sdělte jim, že škola trestat v tomto případě nemůže, a proto byl případ předán policii/soudu. Děti potřebují vědět, že za každé nepřiměřené chování přijde trest.

☐ Ano:

Škola pomůže oběti zajistit důkazy.

Škola postupuje podle krizového plánu na šikanu.

V závažnějších případech kyberšikany (kyberšikana naplňuje skutkovou podstatu trestného činu) škola kontaktuje Policii ČR a Orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Škola informuje zasažené žáky o výsledcích šetření ve škole a udělených trestech.

9.9. Prostředí realizace programu

9.9.1. Zmapování situace v OU Chroustovice, Zámek 1

OU splňuje základní požadavky pro to, aby mohla účinně předcházet vzniku šikany nebo bezpečně zastavit již existující šikanování. V posledních letech se šikana v OU objevuje v minimální míře a vždy se jedná pouze o první či druhé stadium, tedy o počátek ostrakizování a fyzickou agresi některého ze žáků. Prozatím se realizačnímu týmu daří zamezit dalšímu negativnímu rozvoji šikany.

OU má v základních dokumentech zakotven jasný a jednoznačný záměr zajišťovat bezpečné prostředí pro žáky i pedagogy (Školní řád, Pravidla hodnocení výsledků vzdělávání žáků, Vnitřní řád domova mládeže, Minimální preventivní program OU pro jednotlivý školní rok, Program OU proti šikaně, pracovní náplně třídních učitelů, vychovatelů, pedagogických pracovníků obecně, etický kodex učitele).

Bezpečné prostředí pro všechny účastníky procesu vzdělávání je otevřeně podporovanou hodnotou OU. OU má vypracovaný program pro preventivní působení v oblasti šikany i plán pro aktivní a neprodlené řešení pro případ výskytu šikany. Ve Školním řádu a Vnitřním řádu domova mládeže OU Chroustovice jsou zakomponovány body vyjadřující jasný odmítavý postoj OU vůči chování žáků a, které má charakter šikanování, a to včetně popisů opatření, která se k takovým projevům chování váží. V zájmu ochrany žáků je ředitelem OU stanoven pevný rozvrh dohledů pracovníků v prostorách školy před vyučováním a o přestávkách. Škola pravidelně monitoruje sociální klima a výstupy zpracovává do evaluační zprávy za jednotlivý školní rok. Vedení OU aktivně spolupracuje se Školskou radou, Klubem rodičů a přátel školy, s rodiči žáků obecně.

Každým rokem probíhá sociometrické šetření a zjišťování klimatu třídy/skupiny. Výstupy z těchto šetření jsou vždy k dispozici třídním učitelům, vychovatelům a vedení OU jako zdroj informací pro další práci se žáky. Konkrétní výstupy a souhrnné výsledky z průzkumu jsou dostupné v kanceláři školního metodika prevence (ŠMP) a výchovného poradce (VP). Zde jsou dostupné i informace o klimatu v jednotlivých třídách a výchovných skupinách (vliv a obliba) z realizovaných SORAD testů.

9.9.2. Motivování pro změnu - práce s pedagogickým sborem

Vedení OU podporuje další vzdělávání pedagogů, zejména třídních učitelů a vychovatelů v oblasti práce se třídní /výchovnou skupinou. V rámci podpory prevence výskytu, nebo rozvoje zárodků šikany jsou pedagogové vedením OU podporováni v oblasti mimoškolní výchovy (např. spolupráce s SK Integra Chroustovice, z.s, realizace adaptačních kurzů pro žáky, besedy, doučování pro žáky, podpora talentů, realizace zahraničních stáží v partnerských školách, apod.)

9.9.3. Společné vzdělávání a supervize všech pedagogů

Pedagogickému sboru je neustále k dispozici školní poradenské pracoviště pro individuální i skupinové konzultace, metodické vedení. Pravidelná činnost Výchovné komise OU přispívá ke skupinové participaci a supervizi při řešení jednotlivých případů. Významným zdrojem jsou i společná pedagogická vzdělávání v rámci projektů OP JAK, NPO Podpora škol s nadprůměrným zastoupením sociálně znevýhodněných žáků.

9.9.4. Školní poradenské služby

Školní poradenské služby zajišťuje pro žáky, rodiče i pracovník školy Školní poradenské pracoviště (ŠPP) tvořené VP, ŠMP, speciálním pedagogem a sociálním pedagogem. Podrobnosti o jeho činnosti obsahuje Plán činnosti ŠPP.

Složení ŠPP:

Ředitel školy – Ing. Bc. J. Bálek

Užší vedení školy – zástupci ředitele: Mgr. M. Šilarová (speciální pedagog), Mgr. J. Odvárková (sociální pedagog)

Metodik prevence – Mgr. A. Mrázek

Výchovný poradce – Mgr. J. Dvořák

Celý realizační tým je obeznámen s metodikou řešení situací šikany, s organizací řešení a s právním rámcem šikanování.

9.9.5. Společný postup při řešení šikanování

Způsoby řešení a závazné postupy jsou upraveny v Krizovém plánu OU (je součástí PP OU)

9.9.6. **Primární prevence v třídnických hodinách**

Dlouhodobě jsou do rozvrhů jednotlivých tříd vloženy třídnické hodiny, ve kterých třídní učitelé řeší mimo jiné klima v třídním kolektivu spojené s možným výskytem projevů šikany. Třídním učitelům je neustále k dispozici školní poradenské pracoviště celá řada metodických, návodných a studijních materiálů ze zdrojů školy (metodiky ŠMP, VP), podněty ze strany rodičů, externích zdrojů (základní škola TGM Chroustovice, Městys Chroustovice, obecní policie, občané).

9.9.7. **Primární prevence ve výuce**

Primárně preventivní působení ve výuce je zakotveno v jednotlivých ŠVP doplněná interaktivními besedami – v letošním školním roce pod záštitou PČR. Další preventivní působení na žáky probíhá prostřednictvím třídnických hodin.

9.9.8. **Primární prevence ve vzdělávacích programech mimo vyučování**

Primární prevence mimo vyučování probíhá v rámci činnosti domova mládeže a také prostřednictvím bohatých sportovních aktivit SK Integra Chroustovice, z.s. Vychovatelé v rámci své činnosti zpracovávají plán akcí, do kterého pravidelně zařazují besedy s preventivním obsahem. Dále v rámci práce se skupinou pravidelně monitorují klima skupiny a při detekci potenciálního rizikového chování věc neprodleně řeší. Využívají při tom výchovného poradce a ŠMP, příp. vedení OU k metodickému vedení ve věci. SK Integra Chroustovice, z.s. zajišťuje pro žáky celou řadu sportovních aktivit.

9.9.9. **Ochranný režim OU**

V zájmu ochrany žáků OU jsou ve školním řádu a vnitřním řádu domova mládeže zakomponovány body jednoznačně popisující postoj OU k projevům šikany, body popisující nápravná opatření v případě zjištění šikany. V zájmu ochrany žáků je ředitelem OU stanoven pevný rozvrh dohledů pracovníků školy v prostorách školy před vyučováním a o přestávkách, zřízen kamerový systém ve venkovních prostorách školy a evidovány osoby přicházející do školy v knize návštěv na vrátnici.

9.9.10. **Spolupráce s rodiči**

OU Chroustovice informuje rodiče svých žáků o svém postoji k projevům šikany a kyberšikany prostřednictvím vlastních internetových stránek, osobních konzultací a při třídních schůzkách. ŠMP seznamuje rodiče nově příchozích žáků s prevencí a řešením šikany v OU na úvodní schůzce při jejich nástupu do OU. Rodiče žáků mají možnost kdykoliv kontaktovat pedagogické pracovníky OU konzultovat včas své podezření, participovat na řešení a případně přijmout pomoc s řešením následků šikany. Kontaktní informace na pedagogické pracovníky jsou k dispozici na webových stránkách OU.

9.9.11. **Spolupráce se specializovanými zařízeními**

Při preventivním působení i během případného řešení výskytu projevů šikany úzce spolupracuje celé školní poradenské pracoviště s třídním učitelem, s vedením školy a případně i s externími organizacemi.

Jsou to zejména:

- Pedagogicko-psychologická porad. Chrudim (průběžná spolupráce),
- Česká asociace školních metodiků prevence,
- Středisko výchovné péče Archa Chrudim,
- Odbory sociálně-právní ochrany, kurátoři pro děti a mládež,
- Probační a mediační služba Chrudim,
- Policie ČR,
- Městská policie Hrochův Týnec,
- Občanské sdružení Acet Chrudim,
- Místně příslušný praktický lékař pro děti a dorost,

9.9.12. **Vztahy se školami v okolí**

V blízkosti naší školy se nachází základní škola. Dochází k vzájemné interakci žáků obou škol (využíváme spol. sportovní zařízení, zastávky autobusů apod.), i s ohledem na tuto skutečnost ředitelé obou škol pravidelně spolupracují na prevenci RCH žáků obou škol v obci. Vzájemně se informují o zjištěných nežádoucích jevech a společně hledají východiska. O výsledcích těchto jednání jsou pravidelně informováni pedagogičtí pracovníci obou škol, zejména prostřednictvím pedagogických porad. S dalšími školami z okolí spolupracujeme v rámci projektu Technohrátky a Projektových dnů.

Tento dokument je závazný a je povinností každého pracovníka školy se jím řídit.

Schválil dne 5. 9. 2024

Ing. Bc. Jaroslav Bálek, v.r.
ředitel školy

PŘÍLOHY:

10. DOKUMENTY VZTAHUJÍCÍ SE K PREVENCI RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027 a Akční plán realizace Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2023– 2025 (MSMT7220/2023-3).
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek (protikuřácký zákon), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, č.j. MSMT- 21149/2016.
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů, č.j. 21291/2010-28, v platném znění.
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, č.j. 37 014/2005-25, v platném znění.
- Příloha č. 24 (MŠMT) Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže Co dělat, když – intervence pedagoga Sebevražedné chování

11. KONTAKTY NA SPOLUPRACUJÍCÍ SUBJEKTY V OBLASTI PREVENCE V NEJBLIŽŠÍM OKOLÍ

Krajské centrum primární prevence (Pedagogicko-psychologická poradna Ústí nad Orlicí)
Kontaktní osoba: Mgr. Jana Klementová, E-mail: info@pppuo.cz, 465 521 296, Mobil: 777 914 456
Krajské centrum primární prevence Pardubického kraje, Královéhradecká 513, Ústí nad Orlicí 562 01

Krajský školský koordinátor prevence Mgr. Šárka Nováková, , tel: 466 026 240,
email: sarka.novakova@pardubickykraj.cz

Městská policie Hrochův Týnec Vrchní strážník: Petr Bláha, tel. +420 731 262 667,
Smetanova 25, 538 62 Hrochův Týnec, E-mail: mp@hrochuvtynec.cz

Středisko výchovné péče pro děti a mládež Archa Kontaktní osoba: Mgr. Petr Pražák,
mail: svp.archa@tiscali.cz, tel: 469 623 786
SVP Archa. Středisko výchovné péče je školské zařízení poskytuje ambulantní preventivně výchovnou péči, speciálně pedagogické a psychologické služby

Okresní metodik prevence: Mgr. František Krampota, mail: Mgr. František Krampota,
mail: ped.ps.por.cr@quick.cz, tel: 469 621 187

Adykt., o.s.: Vztahy ve třídě, závislostní chování, monitoring programů primární prevence
Kontaktní osoba: Mgr. Petr Dřínovský, tel: 776 056 814

ACET Česká Republika, o.s.: Kontaktní osoba: Mgr. Krampota František, ředitel, předseda
správní rady, mobil: 733 121 953, email: acet.cz@volny.cz
široká přednášková činnost v obl. prevence

SEMIRAMIS Služby primární prevence rizikového chování a poradenství pro děti,
dospívající, jejich rodiče a školy pardubického kraje, adresa: Krunertova 425, 500 04 Hradec
Králové, tel.: +420 734 316 123, e-mail: tereza.berkova@os-semiramis.cz

Středisko výchovné péče Mimóza: Helena Mechlová DiS., mail: info@svp-mimoza.cz, tel:
465 526 969, mobil: 737 568 228 Středisko výchovné péče MIMOZA nabízí poradenskou
a psychologickou podporu a pomoc dětem, dospívajícím, rodinám a školám.

12. JAK UCHOVÁVAT DŮKAZY KYBERŠIKANY

Jak uchovat důkazy kyberšikany?

Používejte Google (www.google.cz): v případě, že máte podezření nebo již zajišťujete důkazy ke kyberšikaně, **napište do okénka vyhledávače (Googlu) např. jméno oběti** či jinou indicii a uvidíte, zda se na internetu ještě něco dalšího najde.

Klávesové zkratky

Klávesa Print screen (Print Scrn): tato klávesa „vyfotí“ aktuální zobrazení obrazovky, které následně uložíte v programu Word, malování, apod pomocí klávesy Ctrl V.

Ctrl C (copy) a Ctrl V (vložit): klávesové zkratky pro kopírování a vložení. Např. pokud vyfotíme pomocí klávesy Print scrn obsah nějaké stránky, tak pomocí Ctrl V vložíme tuto fotku např. do MS Word, Windows Malování apod..

Ctrl A (all – vše): označí vše a pak je možné obsah kopírovat pomocí Ctrl C

Ctrl F (find – hledat): po zmáčknutí se otevře okénko, do kterého můžete napsat jakékoli slovo a počítač ho automaticky vyhledá.

Ctrl P (print – tisk): pomocí této stránky vytisknete aktuální zobrazení obrazovky.

Adresa – odkaz: v každém prohlížeči je podlouhlé okénko, kde se zobrazuje aktuální **www adresa** dané stránky (např. www.seznam.cz). Je vždy umístěné zhruba 1 – 2 cm od shora obrazovky a je součástí ovládací nástrojové lišty prohlížeče (např. E-exploreru). Opět je možné i tuto adresu zkopírovat a uložit.

Webové stránky s tematikou šikany

www.linkabezpeci.cz - Sdružení Linka bezpečí (116

111) www.sikana.org - Společenství proti šikaně

www.internetporadna.cz – internet. poradna

www.msmt.cz – metodické pokyny, metodická doporučení

www.prevence-info.cz – informace o nežádoucím a rizikovém chování

www.saferinternet.cz – informace na téma kyberšikana, ochrana osobních údajů

www.protisikane.cz – informace o šikaně a kyberšikaně, tipy pro rodiče

www.minimalizacesikany.cz – praktické rady pro pedagogy a děti

www.e-bezpeci.cz - prevence rizikového chování na

internetu www.e-nebezpeci.cz – informace pro pedagogy

13. ŽÁKOVSKÉ DESATERO

1. **MÁM DŮVĚRU** VE SVÉ UČITELE I SPOLUŽÁKY. VÍM, ŽE MĚ MAJÍ RÁDI A VĚŘÍ MI, STEJNĚ JAKO JÁ JIM.
2. **MLUVÍM A CHOVÁM SE** PRAVDIVĚ. NEDĚLÁM ZE SEBE TO, CO NEJSEM, NELŽU, NEVYCHLOUBÁM SE, NEZÁVIDÍM.
3. **NEVYSMÍVÁM SE** NIKDY A NIKOMU. JE TO HLOUPÉ A ANI MĚ BY SE TO NELÍBILO.
4. **VĚŘÍM SI** – I JÁ JSEM V NĚČEM DOBRÝ, VÝJIMEČNÝ. VYUŽÍVÁM KAŽDÉ PŘÍLEŽITOSTI, ABYCH V SOBĚ OBJEVIL A ROZVÍJEL SVÉ NADÁNÍ.
5. **VÍM**, ŽE UČENÍ JE VLASTNĚ POZNÁVÁNÍ SVĚTA, VE KTERÉM ŽIJÍ. SNAŽÍM SE PROTO VYUŽÍVAT SVÝCH DOSAVADNÍCH POZNATKŮ PŘI UČENÍ A TY NOVÉ SI ZPĚTNĚ OVĚŘOVAT V ŽIVOTĚ.
6. **CHCI DOSAHOVAT** SVÝCH NEJLEPŠÍCH MOŽNÝCH VÝSLEDKŮ A NEBOJÍM SE DÁVAT SI I VYSOKÉ CÍLE.
7. **NEBOJÍM SE** CHYBY A NEÚSPĚCHU. JSOU DŮLEŽITÉ, PROTOŽE MNE UPOZORŇUJÍ, ŽE MÁM PRACOVAT JINAK NEBO VÍCE.
8. **SNAŽÍM SE** AKTIVNĚ NASLOUCHAT SVÉMU OKOLÍ, CHODIT SVĚTEM S OTEVŘENÝMA OČIMA, ŽÍT AKTIVNĚ.
9. **VÍM**, ŽE NEJVÍCE PRO SEBE MOHU UDĚLAT JÁ SÁM. **UČÍM SE** PROTO, BÝT SAMOSTATNÝ, ZODPOVĚDNÝ, MÍT SVŮJ NÁZOR A SVOU CENU.
10. **CHODÍM** DO ŠKOLY RÁD, VŽDY SE NA NĚCO TĚŠÍM: VÍM, ŽE SVÝM CHOVÁNÍM, JEDNÁNÍM I VZHLEDEM REPREZENTUJI NEJEN SÁM SEBE, ALE I SVOU ŠKOLU, NA KTERÉ MI ZÁLEŽÍ.